

Gudstjeneste—ritual eller forestilling—kønt eller grimt?

Der har i de seneste årtier været talt en hel del om gudstjenestefornyelse, fordi det er blevet den almindelige mening, at gudstjenesten er for kedelig, eftersom den ikke er til at forstå. Salmerne er ubegribelige, og melodierne er ikke til at synge. Teksterne siger ikke det moderne menneske noget, og talen i pausen er alt for lang.

Denne opfattelse af gudstjenesten er ikke nem at komme til livs. Man kan selvfølgelig spørge, hvor folk midt i deres almindelige hverdagsliv ellers vil finde et hus, der er så mærkeligt og fyldt med historie som et kirkehus. Hvor vil de finde et musikinstrument med så mange muligheder som et kirkeorgel? Hvor kan de synge tekster, der er så mættede med opmuntrende indhold og fantasifulde billeder som de salmer, man synger i Den Danske Salmebog? Og hvor vil man mindst en gang om ugen kunne høre en velforberedt tale, der handler om både livet og døden og det, der er midt imellem? Hvor vil man i det hele taget på sit eget sted kunne finde et hus, der huser en sådan skønhed, som den lokale folkekirke?

Disse spørgsmål gør næppe noget indtryk på det moderne menneske, der lever i sin egen verden.

Af imødekommenhed og af angst for at skubbe det moderne menneske fra sig forsøger man derfor at gøre gudstjenesten mere attraktiv ved at gøre den grimmere. Det er der selvfølgelig ingen gudstjenestefornyere, der vil indrømme. Men det er det, der sker, når imødekommenheden tilsiger, at dåbsfolkene må vælge salmer, med det resultat at man søndag efter søndag synger "I østen stiger solen op" og "Op, al den ting, som Gud har gjort" suppleret med "Lasse, Lasse lille" som dåbssalme.

Dertil kommer alle de hjælpende regibemærkninger som "Lad os rejse os" og "I må gerne sidde", som ødelægger gudstjenestens flow. "Lad os alle bede" kunne man for min skyld også godt udelade sammen med ind- og udgangsbønnen, som har fået så mange varierende for-

mer, at de nærmest er blevet intetsigende.

Jeg siger ikke, at der ikke må eksperimenteres med gudstjenestens former. Det har jeg selv gjort, og jeg har i den forbindelse gjort den erfaring, at det er nødvendigt på forhånd at gøre sig klart, hvad gudstjenesten er for en begivenhed. Er den ritual, teater, performance? Eller er den sin egen kategori som eskatologisk begivenhed? Det har også betydning for prædikenen. Er præsten studievært, standupper eller herold?

I øvrigt kan det jo ikke passe, at gudstjenesten er så uforståelig, som man påstår. Som liturgi betragtet kan man sammenligne den med en sølvbryllupsfest i et forsamlingshus, som næsten punkt for punkt har de samme liturgiske led som en gudstjeneste i kirken. For blot at nævne et par punkter: Præludium = indmarch i festsalen. Indgangsbn = sølvbrudgommens velkomsttale. Trosbekendelse, Fadervor og velsignelse = suppe, steg og is. Tekstlæsninger, salmer og prædiken = sangskjuler, lejlighedssange og taler. Udgangsbn = sølvbrudens "velbekomme".

Hvis man kan følge med i en traditionel sølvbryllupsfest, kan man også følge med i en gudstjeneste, forudsat at man er der som deltager og ikke som tilskuer, det vil sige som en, der blot overværer og belurer det, der sker.

Selvfølgelig er der forskel på en sølvbryllupsfest og en gudstjeneste. Hvis sølvbryllupsfesten blev mislykket, fordi maden brændte på, eller fordi sølvbrudgommen blev fuld, så er skaden uoprettelig, for festen hører allerede fortiden til. Gudstjenesten hører derimod fremtiden til, fordi den foregriber den himmelske gudstjeneste, hvor Kristus selv er præst, og hvor de helliges samfund, de levende og de døde, er fælles i lovsangen til ham, der sidder på tronen. Som dem, der går i kirke, lever vi i en foreløbighed, vi lever i det næstsidste, men vi forholder os til det sidste, som er "kødets opstandelse og det evige liv".

Kresten Drejergaard er biskop emeritus, Odense.

Uddrag af artikel i Kristeligt Dagblad d. 5. november 2018